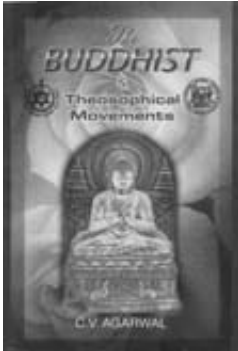

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

The Buddhist and Theosophical Movements, 1873-2001 (Revised Second Edition) van dr. C.V. Agarwal. Uitgegeven door de Maha Bodhi Society of India, Sarnath, Varanasi – 221 007. (Ook verkrijgbaar bij TPH, Adyar, pp 104, Rs.49). (Deze uitgave is gedrukt in september 2001)

Dit is de tweede gereviseerde uitgave van het boek. De eerste uitgave werd gepubliceerd in februari 1993 en werd goed ontvangen. Sindsdien is het vertaald in het Duits, Frans en Fins. De grote bijdrage van Dr. C.V. Agarwal is samengevat door mevrouw Radha Burnier, internationaal presidente van de theosofische vereniging. Zij zegt in haar voorwoord tot het boek: 'Dr. C.V. Agarwal heeft in dit boek interessante en nuttige informatie verzameld over het grote werk dat gedaan is door Kolonel H.S. Olcott om de Boeddhistische zaak vooruit te helpen. Hij heeft benadrukt dat de ware Boeddhist en de ware

theosoof zich niet bezig houden met etiketten, maar met het welzijn van de mensheid, waarvoor ook de Boeddha zelf werkte... Het boek vertelt in detail hoe boeddhisten en theosofen in vriendschap samenwerkten om boeddhistische idealen en leringen te verheffen tot een terechte en waardige plaats (in de maatschappij) in een tijd toen daarop werd neergekeken onder een koloniale regering.'

Het boek beslaat een lange periode, 1873 tot 2001, waarin beide bewegingen, boeddhisme en theosofie een lange weg afgelegd hebben. De auteur vertelt hoe 'vooral door buitenlandse overheersing het boeddhisme tegen de 19^e eeuw bijna formeel uitgebannen was uit India, op het punt stond te verdwijnen op Sri Lanka en in andere landen op haar retour was.' De komst van kolonel Olcott en Madame Blavatsky naar Sri Lanka in mei 1880 stimuleerde de opleving van het boeddhisme. 'Met de komst van kolonel Olcott in 1880 kregen de boeddhisten een efficiënt leider die hun religieuze en nationale aspiraties in actie wist om te zetten middels een goed doordacht plan en programma.' Sterk gesteund door de Eerw. H. Sumangala Thero, organiseerde Olcott een eilandwijde beweging om te komen tot een systeem van boeddhistische scholen. Olcott opende vele fronten voor het verspreiden van het boeddhistisch gedachtegoed. Zijn 'meest belangrijke bijdrage... aan Sri Lanka was het stichten van een reeks scholen die geleid werden door boeddhisten en leden van de TS.' Hij stichtte de Boeddhistische Theosofische Vereniging in

1880 met het doel 'boeddhistisch onderwijs te bevorderen.' Hij zamelde geld in, ondernam uitgebreide reizen en organiseerde debatten en propaganda.

Hij vocht voor de rechten van de Sri Lankanen. Hij zette een krant op. Op Wesak in 1886 werd de verbeterde boeddhistische vlag in het openbaar geheesen. Deze vlag werd een symbool van de eenheid van alle boeddhisten. Olcott en Dharmapala werkten samen en een van de gemeenschappelijke werkterreinen was gericht op de geplande kasten. De TS is altijd opgekomen voor de universele broederschap en dit is ook één van de idealen geweest waar het boeddhisme voor staat. Er was felle oppositie van de christelijke missionarissen. De meeste gewoonten en wetten waren anti-boeddhistisch. Het is nu onvoorstelbaar dat een baby die geboren werd bij devote boeddhistische ouders op 17 september 1864 naar de kerk gebracht moest worden. De dominee schreef zijn naam op (als) Don David. Later toen hij 20 was besloot deze jongen zijn leven te wijden aan de dienst voor de mensheid. Hij gaf zijn christelijke naam op en nam die van Dharmapala. Dharmapala werkte nauw samen met Olcott en werd ook lid van de TS.

Olcott werkte niet alleen voor de wederopleving van het boeddhisme op Sri Lanka, maar hij hielp mee haar boodschap te verspreiden in verre streken zoals Birma, Vietnam, Indonesië, Singapore, Maleisië, Japan en het Westen. Terecht berichtte de Maha Bodhi Journal van 1892, 'Laat de namen van kol. Olcott en madame Blavatsky bijge-

B o e k & p e r i o d i e k

schreven worden op de lijst van die grote missionarissen die uitgezonden werden door de Arhanta Moggaliputtatissa.' Als gevolg van hun inspanningen was er tegen 1890 voldoende bewustzijn gerezen in de boeddhistische wereld over de grootheid van hun eigen religie en 'hadden zij de voetboeien afgegooid die hen waren omgedaan door de missionarissen en de bekering van de westerse beschaving.'

Na de dood van de kolonel zetten Annie Besant, CWL en anderen zijn werk voort en sindsdien hebben theosofen over de gehele wereld grote belangstelling gehad voor het boeddhisme.

Dr. Agarwal heeft zich veel moeite getroost om zijn materiaal op een rij te zetten. Hij heeft talloze boeken en artikelen geraadpleegd, geschreven door zowel theosofische als boeddhistische geleerden.

De slotzinnen van het boek zijn heel tekenend. Ik citeer:

'In onze materialistische maatschappij is er een wilde jacht naar genot en persoonlijke veiligheid. Om deze reden lijkt menselijk verdriet steeds toe te nemen. Maar onze lotsbestemming is Ananda, Gelukzaligheid of Nirvana... Er is terecht gezegd dat er één ziekte is en dat er maar één remedie is. De ziekte is zelfzucht of egoïsme en de remedie is onzelfzuchtigheid. De huidige noodzaak lijkt te zijn dat de boeddhistische en de theosofische bewegingen... moeten besluiten samen te werken... bij hun gemeenschappelijk streven naar welzijn voor allen, voor het geluk van allen.'

Moge de nobele doelstelling van het schrijven van dit boek vervuld worden.

Door: R.K. Banerji

Uit: *The Indian Theosophist*,
maart 2002

Appendix A

Kolonel Henry Steel Olcott
Fundamentele boeddhistische overtuigingen

I. Boeddhisten wordt geleerd dezelfde tolerantie, verdraagzaamheid en broederlijke liefde te tonen jegens alle mensen, zonder onderscheid; en een onwankelbare vriendelijkheid jegens alle leden van het dierenrijk.

II. Het universum is geevolueerd, niet geschapen; en het functioneert volgens de wet, niet volgens de gril van enige God.

III. De waarheden waarop het boeddhisme is gegrondvest zijn natuurlijk. Wij geloven dat zij zijn aangeleerd in opeenvolgende kalpa's, of wereldtijdperken, door bepaalde verlichte Wezens genaamd Boeddha's, waarbij de naam Boeddha betekent 'Verlicht'.

IV. De vierde Leraar in de huidige Kalpa was Sakya Muni, of Gautama Boeddha, die werd geboren in een koninklijke familie in India ongeveer 2.500 jaar geleden. Hij is een historisch personage en zijn naam was Siddhartha Gautama.

V. Sakya Muni leerde dat onwetendheid begeerte produceert, onbevredigde begeerte is de oorzaak van wedergeboorte en wedergeboorte de oorzaak van leed. Om leed kwijt te raken is het dus nodig om aan wedergeboorte te ontsnappen; om wedergeboorte te ontgaan moet

begeerte gedooft worden; en om begeerte te doven moet een einde aan onwetendheid gemaakt worden.

VI. Onwetendheid voedt het geloof dat wedergeboorte iets noodzakelijks is. Wanneer er een eind komt aan onwetendheid, ziet men de waardeloosheid in van iedere wedergeboorte, die beschouwd wordt als een doel op zich. Dan ziet men ook de noodzaak in van het aannemen van een levenswijze waardoor de noodzaak van zulke herhaalde wedergeboorten afgeschaft kan worden. Onwetendheid leidt ook tot het illusoire en onlogische idee dat er maar één bestaan is voor de mens en tot de andere illusie dat dit ene leven gevolgd wordt door toestanden van onveranderbaar genot of kwelling.

VII. De verstrooiing van al deze onwetendheid kan bereikt worden door de volhardende beoefening van een allesomvattend altruïsme in gedrag, ontwikkeling van intelligentie, wijsheid in denken en het beëindigen van begeerte naar de lagere persoonlijke genietingen.

VIII. Daar de begeerte te leven de oorzaak is van wedergeboorte, houdt wedergeboorte op wanneer die begeerte gedooft is en het vervolmaakte individu bereikt door meditatie die hoogste toestand van vrede genaamd Nirvana.

IX. Sakya Muni leerde dat onwetendheid verdreven kan worden en leed kan worden opgeheven door de kennis van de vier Nobele Waarheden, namelijk:

1. De misère van het bestaan;
2. De oorzaak die leidt tot misère, welke is de steeds terugkerende begeerte zichzelf te

Boek & periodiek

bevredigen zonder dat ooit te bereiken;

3. De beëindiging van die begeerte, of het zichzelf hiervan vervreemden;

4. De middelen om deze beëindiging van begeerte te bereiken. De middelen die hij daartoe aanwees heten het Nobele Achtvoudige Pad, namelijk: Juiste Overtuiging, Juist Denken, Juist Spreken, Juist Handelen; Juiste Levenswijze; Juiste Inspanning; Juiste Herinnering; Juiste Meditatie.

X. Juiste Meditatie leidt tot spirituele verlichting, of de ontwikkeling van die Boeddha-achtige eigenschap die latent is in ieder mens.

XI. De essentie van Boeddhisme, zoals opgesomd door de Tathagata (Boeddha) zelf, is geheel ophouden met zondigen, deugd verkrijgen, het hart zuiveren.

XII. Het universum is onderworpen aan natuurlijke oorzakelijkheid die bekend staat als 'Karma'. De verdiensten en tekortkomingen van een wezen in vorige levens bepalen zijn situatie in het huidige leven. Ieder mens heeft derhalve de voedingsbodem gelegd voor de oorzaken van de effecten die hij thans ervaart.

XIII. De obstakels voor het bereiken van goed Karma kunnen verwijderd worden door het in acht nemen van de volgende voorschriften, die omvat worden in de morele code van het boeddhisme, namelijk, 1. Niet doden; 2. Niet stelen; 3. Zich niet bezondigen aan verboden seksueel genot; 4. Niet liegen; 5. Gebruik geen verdovende of versuffende drogeermiddelen of sterke drank. Vijf andere voor-

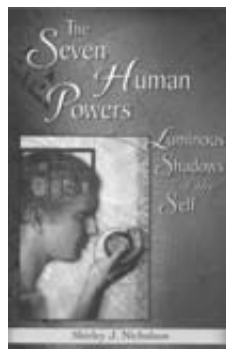
schriften, die hier niet hoeven te worden opgenoemd, moeten nageleefd worden door hen die, sneller dan de gemiddelde leek, verlossing willen bereiken van misère en wedergeboorte.

XIV. Het boeddhisme ontmoedigt bijgelovige goedgelovigheid. Gautama Boeddha leerde dat het de plicht is van een ouder om zijn kind te laten opleiden in wetenschap en literatuur. Hij leerde ook dat niemand moet geloven wat gezegd wordt door enige wijze, geschreven wordt in enig boek of beweerd door traditie, tenzij het in overeenstemming is met de rede.

Dit is opgesteld als een gemeenschappelijke basis waarover alle boeddhisten het eens kunnen zijn.

(Was getekend) H.S. Olcott, President, The Theosophical Society.

Uit: *The Buddhist and Theosophical Movements*, door C.V. Agarwal, vertaling: A.M.I.

The seven human powers, luminous shadows of the Self, Shirley J. Nicholson, Quest Books., Theosophical Publishing House, Wheaton 2003, 212 blz. \$15,95.

Volgens de oude wijsheid bezitten we van nature allemaal bepaalde krachten. Over deze krachten gaat dit boek. Zij hebben betrekking op het lichaam, de emoties, het denkvermogen, de intuïtie, de geestelijke wil en Atma of zuiver bewustzijn.

Shirley Nicholson behandelt achtereenvolgens al deze onderwerpen en belicht ze vanuit de oude geestelijke tradities (uit Oost en West) en de moderne diepte-psychologie. Als we deze krachten ontwikkelen, zegt zij, kunnen we ontdekken wie we werkelijk zijn en ook waar we naar op weg zijn. Want wij zijn op weg naar huis, naar onze meest innerlijke oorsprong, naar de verwerkelijking van onze eenheid met alles. En we zullen daar ook zeker komen, want wat we nu al zijn is ook onze bestemming.

Shirley beschrijft het moeilijke onderwerp van de zeventvoudige mens met eenvoudige woorden. Steeds laat ze zowel de Oosterse als de Westerse visie zien. Zij citeert veel schrijvers (6 bladzijden) en geeft regelmatig oefeningen en ook voorbeelden uit de praktijk.

Bijzonder roerend zijn de verschillende verhalen uit 'Ego en Atma, het ik en het Al' over b.v. autistische kinderen of een jongen die vanaf zijn vroegste jeugd in een Zen-meditatiecentrum met zijn ouders woonde. Wie geen gezond ego heeft, door welke omstandigheden dan ook, kan zich niet tot een 'volledig' mens ontwikkelen.

Dit eigentijdse en tegelijkertijd tijdloze boek is zeer de moeite waard.

Elly Kooijman

Boek & periodiek

Jezus & Boeddha; Parallele uitspraken, Marcus Borg, met een inleiding van Jack Kornfield, 159 p., uitgeverij Kunchap, 2002, ISBN 90 74815 820, , €12,20.

“Want Ik verzeker jullie, als je vertrouwen hebt zo groot als een mosterzaadje, dan zeg je tegen die berg: ga van hier naar daar, en hij gaat. Niets zal voor jullie onmogelijk zijn.” Mattheus 17:20

“Een monnik die ervaren is op het gebied van meditatie kan de Himalaya's doormidden klieven.” Aguttara Nikaya 6.24

De opzet van dit boek is simpel. Op iedere pagina staat bovenaan een tekst van of over Jezus, onderaan een tekst van of over Boeddha. Niet alleen in hun uitspraken zijn overeenkomsten te zien, ook in hun levensloop. Zo ging beider overlijden met een aardbeving gepaard.

Onder de teksten staat de bronvermelding, achterin het boek een uitgebreide bibliografie. Ook bevat het boek een aan-

tal beschouwingen van Kornfield en Borg.

Borg constateert een verschil in taalgebruik en beeldspraak tussen Boeddha en Jezus, maar ziet qua wijsheidsonderricht geen grote verschillen. Wel ziet hij bij Jezus een sociale en politieke betrokkenheid, die hij bij de ander niet tegen komt. Verder probeert hij een antwoord te geven op de vraag, hoe Jezus, ruim 500 jaar na Boeddha, en meer dan 3000 mijl van India verwijderd, tot vergelijkbare leringen kon komen. Kort bespreekt hij een aantal ideeën, waaronder die, waarin Jezus in India geweest zou zijn en daar monniken en yogi's zou hebben ontmoet. Volgens Borg kan dat laatste een kritische historische blik niet doorstaan. Zelf ziet hij meer heil in de opvatting, dat de twee leraren eenzelfde religieuze ervaring hebben doormaakt.

De bedoeling van het boek ligt volgens Borg (vooral) in de mo-

gelijkheid om over de teksten na te denken of te mediteren.

“Waar ligt de overeenkomst? Waar ligt het verschil? En soms kan iemand door de parallellen bij elkaar te zien plots iets nieuws ontdekken in een bekend gezegde. De ene uitspraak kan de andere verhelderen.”

Misschien zou dat kunnen gelden voor het volgende 'koppel':

“Deze goede boodschap van het koninkrijk zal verkondigd worden in heel de wereld als een getuigenis voor alle volken en dan zal het einde komen.” Mattheus 24:14

“Ik zal het uiteindelijke nirvana niet beleven tot ik leerlingen heb die de dharma door en door kennen, en datgene wat ze bij hun Leraar opgestoken hebben zullen doorgeven, het onderwijzen en de dharma met z'n wonderbaarlijke resultaat zullen onderrichten.” Digha Nikaya 16.3.7.

(Informatie uitgever)

Vergelijkende godsdienststudies
moeten gepaard gaan
met de geleidelijke transformatie
van je eigen wezen
in het licht van de waarheid.

Chaudhuri